

**ПРЕДМЕТНО-ЦИКЛОВА КОМІСІЯ ДИРИГЕНТСЬКО-ХОРОВИХ ДИСЦИПЛІН ТА ВОКАЛУ
ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ АКАДЕМІЇ: МИНУЛЕ І СУЧАСНЕ**

УДК [784:378.096] ХГПА (477.43/44) (09) (045)

Юрій Найда, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики музичного мистецтва
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

Віра Найда, здобувач Інституту мистецтв Київського національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова

**ПРЕДМЕТНО-ЦИКЛОВА КОМІСІЯ ДИРИГЕНТСЬКО-ХОРОВИХ ДИСЦИПЛІН ТА
ВОКАЛУ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ АКАДЕМІЇ:
МИНУЛЕ І СУЧАСНЕ**

*У статті розглядається історичний процес становлення та основні віхи розвитку циклової комісії
диригентсько-хорових дисциплін та вокалу Гуманітарно-педагогічної академії міста Хмельницького.*

Ключові слова: предметно-циклова комісія диригентсько-хорових дисциплін та вокалу, Хмельницька
гуманітарно-педагогічна академія, викладацький склад.

Літ. 8.

Юрий Найда, кандидат педагогических наук,
доцент кафедры теории и методики музыкального искусства
Хмельницкой гуманитарно-педагогической академии

Вера Найда, соискатель Института искусств
Киевского национального педагогического университета имени М.П. Драгоманова

**ПРЕДМЕТНО-ЦИКЛОВАЯ КОМИССИЯ ДИРИЖЁРСКО-ХОРОВЫХ ДИСЦИПЛИН
И ВОКАЛА ХМЕЛЬНИЦКОЙ ГУМАНИТАРНО-ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ АКАДЕМИИ:
ПРОШЛОЕ И СОВРЕМЕННОЕ**

*В статье рассматривается исторический процесс становления и основные вехи развития цикловой
комиссии дирижёрско-хоровых дисциплин и вокала Гуманитарно-педагогической академии города
Хмельницкого.*

Ключевые слова: предметно-цикловая комиссия дирижёрско-хоровых дисциплин и вокала, Хмельницкая
гуманитарно-педагогическая академия, преподавательский состав.

**Yury Naida, Ph.D. (Pedagogic) Senior Lecturer of Theory and Methods of Arts Department
Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy**

Vera Naida, Postgraduate Kyiv National Pedagogical University by M.P. Drahomanov

**SUBJECT-CYCLE COMMISSION OF CONDUCTOR-CHORAL DISCIPLINES AND
VOCAL OF KHMELNYTSKYI HUMANITARIAN-PEDAGOGICAL ACADEMY:
PAST AND PRESENT-DAY**

*Historical aspect of formation and main milestones of development of subject-cycle commission of conductor-
choral disciplines and vocal of Humanitarian-Pedagogical Academy of the city Khmelnytskyi have been studied in
the article.*

Keywords: subject-cycle commission of conductor-choral disciplines and vocal, Khmelnytskyi Humanitar-
ian-Pedagogical Academy, magistral staff.

Постановка проблеми. Сучасна музично-педагогічна освіта України переживає складні трансформаційні процеси, які мають на меті посилити її внутрішній потенціал, зробити її самодостатньою щодо вирішення наукових, педагогічних, методичних та виховних питань. Впровадження європейських норм і стандартів в освіту і науку – вимога часу. Болонський процес, організація навчання у вищій школі за кредитно-трансферною системою зумовлюють якісно нові вимоги до професійної підготовки та контролю знань у майбутніх вчителів музики. Все це

вимагає від професорсько-викладацького складу вищих навчальних закладів (ВНЗ) постійного фахового удосконалення, що є характерним для викладачів Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (ХГПА). У контексті становлення і розвитку музично-педагогічної освіти на Поділлі важливе місце займає кафедра теорії та методики музичного мистецтва ХГПА, до складу якої входить предметно-циклова комісія (ПЦК) диригентсько-хорових дисциплін та вокалу.

Аналіз основних досліджень і публікацій.
Питання регіонального дослідження музичної

освіти, висвітлювалися в працях С. Бедакової, Н. Бовсунівської, Ю. Грищенко, Е. Дагилайської, А. Желан, О. Кравчук, Н. Крижановської, С. Кириєнко, А. Литвиненко, Т. Ляшенко, В. Мадяр-Новак, Т. Мартинюк, С. Матвієнко, Я. Мельничук, В. Мітлицької, Т. Молчанової, К. Новікової, О. Поясик, Р. Розенберг, О. Семиліт, Н. Філіпчук, О. Хобт, І. Цурканенко, О. Черкашиної та ін.

Дослідженню музичної освіти Поділля присвячені публікації С. Богдан (Белової), Р. Гуцал, М. Кульбовського, М. Ярової та авторів цієї статті.

Дослідженню музично-педагогічної освіти ХГПА приділено недостатньо уваги. Задля осягнення цієї місії, необхідне ретельне вивчення та узагальнення досвіду вищого навчального закладу і його структурних підрозділів, історичного шляху фундації та становлення, орієнтованості на вирішення освітніх цілей та їх досягнень у вказаному напрямку. Цим зумовлюється актуальність обраної теми.

Мета статті полягає у висвітленні процесу становлення та розвитку циклової комісії диригентсько-хорових дисциплін та вокалу ХГПА, визначенні важливості внеску викладачів у музично-педагогічну освіту Поділля.

Виклад основного матеріалу дослідження. Історія фахової діяльності ПЦК диригентсько-хорових дисциплін та вокалу починається з 1991 р., коли в Хмельницькому педагогічному училищі (директор М.П. Мельник) відкрили музично-педагогічне відділення (зав. відділом В.В. Костромицька, згодом – В.Г. Розгон). Тоді було створено п'ять комісій, а саме: хорового диригування (зав. Л.Д. Ковтонюк), народних інструментів (зав. В.Л. Общанський), фортепіанних дисциплін (зав. В.О. Ніколенко), теоретичних дисциплін (зав. В.Ф. Баюк), вокалу (зав. Є.П. Чалий). В 1997 р., в результаті об'єднання комісій хорового диригування та вокалу, почала існувати одна циклова комісія диригентсько-хорових дисциплін та вокалу яку очолює дотепер старший викладач, магістр управління навчальним закладом Л.Д. Ковтонюк.

У 1996 р. директором Хмельницького педагогічного училища було призначено М.М. Дарманського. Його прихід відкрив нові сторінки в історії навчального закладу. Так, в 1999 р. училищу присвоєно статус вищого навчального закладу II освітньо-кваліфікаційного рівня (ОКР) акредитації та визначено назву “Хмельницький педагогічний коледж”, а в 2000 р. коледж реорганізовано в гуманітарно-педагогічний інститут. Така зміна статусу закладу призвела до утворення музично-педагогічного факультету на базі відділення, і кафедри диригентсько-хорових дисциплін та вокалу на базі циклової комісії.

Подальша фахова діяльність кафедри визначається різними історичними періодами функціонування ВНЗ з його структурними підрозділами. Так, 2003 р. пройдено акредитацію за IV ОКР – “магістр”; 2005 р. гуманітарно-педагогічний інститут реорганізовано в гуманітарно-педагогічний університет, музично-педагогічний факультет у факультет мистецтв, відбулось утворення кафедри теорії та методики мистецтв; 2006 р. заклад реорганізовано в гуманітарно-педагогічну академію. У зв'язку з такою професійною необхідністю новоутворена кафедра теорії та методики мистецтв (згодом – теорії та методики музичного мистецтва) об'єднала всі циклові комісії музичного спрямування. До її складу увійшла ПЦК диригентсько-хорових дисциплін та вокалу.

Навчальна діяльність циклової комісії здійснюється в межах 8 предметів фахового спрямування: диригування (вноситься на державну екзаменаційну атестацію), постановка голосу, вокал, хоровий клас і практикум роботи з хором, хорознавство та хорове аранжування, зведений хор, методика викладання диригування, методика викладання вокалу.

Дієвою лабораторією підготовки майбутніх фахівців є хорові колективи. В комісії функціонують шість курсових хорів, жіночий хор музично-педагогічного відділення, народна академічна хорова капела ім. В. Толстих, театр музики і пісні “Розмай”.

Готують студентів до роботи з хоровими колективами на уроках диригування. Своім натхненням викладачі вміють залучити студентів до активної діяльності та створити умови для реалізації їх природних задатків та індивідуальних здібностей.

Предмети хорознавство та хорове аранжування допомагають оволодіти музично-теоретичними знаннями, які вкрай необхідні майбутнім керівникам професійних та аматорських колективів. Хорознавство надає студентам різнобічні знання з теоретичних основ хорового мистецтва. Хорове аранжування – дисципліна творча, що вимагає винахідливості та фантазії. Знання цих предметів дають майбутнім фахівцям додаткові можливості для збагачення репертуаром, який підбирає (аранжує, перекладає) диригент, враховуючи професійні можливості даного колективу.

Викладачі постановки голосу та вокалу з перших кроків навчання займаються розвитком вокально-технічних навичок. Творчий процес на уроках зумовлений специфікою діяльності. Він має двосторонній характер, з одного боку творчість

викладача, з другого – студента. Створюючи атмосферу психологічної розкутості, вдало підбираючи репертуар, а також форми і методи роботи, викладачі забезпечують успішний навчальний процес.

Методики викладання диригування та вокалу є одними із основних навчальних дисциплін музично-педагогічної освіти у вищій школі. Підготовка магістра, викладача диригування та вокалу у ВНЗ всіх рівнів акредитації, базується на формуванні виконавських навичок, тому вимагає певної поступовості в роботі. Застосування індивідуальних форм навчання дозволяє постійно стежити за професійним розвитком студента, бачити його досягнення і вади, вчасно коригувати рівень диригентської, вокально-виконавської та методичної підготовки. Викладачі цілеспрямовано готують слухачів магістратури до майбутньої фахової педагогічної діяльності. Установка на взаємодію диригентського, вокального та методичного компонентів, передбачає орієнтацію на здобуття майбутніми фахівцями знань та практичного досвіду, пов'язаного із викладацькою діяльністю.

Викладачі циклової комісії значну увагу приділяють студійній та видавничій роботі. Так, у 2012 р. вийшов аудіоальбом творчого дуету Юрія та Віри Найді “Я тебе люблю...”, присвячений 15-ти річчю їх подружнього життя. Крім наукових статей, методичних рекомендацій викладачі видали ряд навчальних посібників під грифом МОН молоді та спорту України, репертуарних збірників, монографій – [1 – 8]. Викладачі є учасниками чисельних науково-практичних конференцій та семінарів.

Викладацький склад циклової комісії на сьогодні такий:

Баранецька Юлія Миколаївна – викладач диригування II категорії.

Гавран Ірина Анатоліївна – викладач диригування. Викладач-стажист.

Гут Людмила Сергіївна – співачка, викладач вокалу та методики музичного виховання в дитячому садку. Старший викладач.

Гуцал Росіна Сергіївна – кандидат мистецтвознавства, доцент, викладач диригування, хорового класу, хорознавства та хорового аранжування, керівник народної академічної хорової капели ім. В. Толстих.

Добровольська Тамара Семенівна – співачка, викладач вокалу. Старший викладач.

Дубецька Людмила Станіславівна – співачка, викладач вокалу. Старший викладач.

Дубковецький Іван Васильович – викладач диригування. Старший викладач.

Іванішина Людмила Трохимівна – викладач диригування та хорового класу, керівник жіночого хору музично-педагогічного відділу. Старший викладач.

Качуринець Лілія Валеріївна – викладач диригування та хорового класу I категорії. Аспірант Київського національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова.

Ковальчук Тамара Дмитрівна – викладач вокалу. Старший викладач.

Ковтонюк Любов Дмитрівна – викладач диригування та хорового класу, завідувач предметно-циклової комісії диригентсько-хорових дисциплін та вокалу. Старший викладач.

Найда Віра Юріївна – викладач диригування, фортепіано, концертмейстер. Викладач вищої категорії. Здобувач Київського національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова.

Полянський Олександр Данилович – заслужений артист України, співак, викладач вокалу. Старший викладач.

Царук Світлана Миколаївна – викладач вокалу вищої категорії. Здобувач Львівської національної музичної академії ім. Миколи Лисенка.

Цмур Ігор Іванович – заслужений діяч мистецтв України, доцент, викладач диригування, керівник театру музики і пісні “Розмай”.

Ярова Марина Вікторівна – кандидат педагогічних наук, доцент, викладач диригування та хорового класу.

На засадах внутрішнього сумісництва деякі предмети фахового спрямування читають викладачі з інших циклових комісій:

Баян Володимир Федорович – викладач диригування та хорового класу. Старший викладач, член циклової комісії музично-теоретичних дисциплін та фахових методик.

Будім Людмила Вікторівна – викладач вокалу. Старший викладач, член циклової комісії початкової музичної підготовки.

Яківчук Галина Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент, викладач вокалу, член циклової комісії музично-інструментальних дисциплін.

В різні часи в цикловій комісії працювали майстри своєї справи: народний артист України М.П. Балема, Н.Б. Беляєва, О.В. Грудський, Л.М. Деркач, А.Т. Дичок, С.І. Заверуха, В.Г. Розгон, О.М. Сердюков, Р.Т. Талашок, А.Ф. Толстих, С.П. Чалий, народний артист України В.В. Ярецький, В.Е. Ярецька.

Концертна творчість викладачів Л.С. Гут, Т.С. Добровольської, О.Д. Полянського породжує особливий потяг до виконавства у студентів.

Яскравим прикладом творчого самовдосконалення для майбутніх фахівців є виконавська діяльність лауреата всеукраїнських конкурсів жіночого вокального тріо “Камертон” у складі Л.С. Дубецької, Н.С. Іліницької, Г.В. Яківчук; лауреата всеукраїнських та дипломанта міжнародних конкурсів і фестивалів творчого дуету Юрія та Віри Найди.

Багато років поспіль циклова комісія проводить традиційний тиждень вокально-хорової музики, в якому постійними є: свято хорової музики, вокальний конкурс, концерти класу викладачів, концерти вокальної та хорової музики, музичні лекторії, вечори-зустрічі з випускниками. Під час таких заходів студенти показують високий рівень диригентсько-хорової та вокальної майстерності, що підтверджує ефективність роботи викладацького складу. Заходи тижня вокально-хорової музики знайомлять всіх з мистецько-творчим життям циклової комісії.

Циклова комісія диригентсько-хорових дисциплін та вокалу творчо співпрацює з багатьма художніми колективами міста: муніципальним камерним хором, академічним козачим ансамблем пісні і танцю “Козаки Поділля” Хмельницької обласної філармонії, архієрейським хором Свято-Покровського кафедрального собору та чисельними церковними хорами. Це вказує на безпосередню участь студентів та викладачів циклової комісії у мистецькому житті Хмельницька. Така діяльність сприяє реалізації актуальних завдань музичної освіти студентської молоді. Викладачі циклової комісії прищеплюють своїм вихованцям любов до співу, утверджують та зберігають традиції вокально-хорового мистецтва.

Висновки. Ми подали загальну інформацію про ПЦК диригентсько-хорових дисциплін та вокалу ХГПА. Подальшої розвідки потребує детальний опис її концертно-фестивальної, науково-освітньої та навчально-педагогічної

діяльності, де сумлінна праця викладачів підпорядкована єдиній меті підготовки майбутніх вчителів музики та музичних керівників до педагогічної роботи в навчальних закладах України.

1. *Балема М.П. Ми будуємо Україну. Пісні для дітей та молоді / М.П. Балема. – Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький О.А., 2008. – 140 с.*

2. *Вокально-педагогічний репертуар для високих та середніх жіночих голосів. Хрестоматія / упор. Е.Г. Колосова, С.М. Царук. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2011. – 216 с.*

3. *Заверуха С.І. Співають “Подільські солов'ї”: навч. метод. посіб. / С.І. Заверуха. – Хмельницький: ХГПА, Вища школа, 2009. – 124 с.*

4. *Музичний меридіан: навч. посіб. з історії музичної освіти ХГПА: творчий доробок викладачів Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (1921 – 2011 рр.): / уклад.: Ю.М. Йовенко, В.Ю. Найда, Ю.М. Найда. Хмельницький: ПраТ “Видавництво “Поділля”, 2012. – 206 с.*

5. *Ой ти, місяцю. Співає тріо “Камертон” (пісні з репертуару) / упор. С.С. Богдан (Белова). – Вінниця: ПП НОВА КНИГА 2006. – 96 с.*

6. *Ярова М.В. Митці Подільського краю: минуле і сучасне. Монографія / М.В. Ярова. – Кам'янець-Подільський: ПП Зволейко Д.Г., 2012. – 384 с.*

7. *Хорова капела студентів Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії: репертуарний зб. I вип. / уклад.: В.Ф. Толстих, І.В. Каленик. Хмельницький: ХГПА, 2007. – 259 с.*

8. *Хорова капела студентів Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії: репертуарний зб. II вип. / уклад.: В.Ф. Толстих, І.В. Каленик. – Хмельницький: ХГПА, 2008. – 171 с.*

Стаття надійшла до редакції 14.11.2013



“Вчитися і, коли прийде час, прикладати засвоєне до справи – хіба це не прекрасно! Розмовляти з одним, що прийшли здалеку, – хіба це не радісно! Не бути гідно оціненим світлом і не тайти образу – хіба це не піднесено!”

*Конфуцій
давньокитайський філософ*

